

Připomínky společnosti T-Mobile k návrhu předběžné analýzy velkoobchodního trhu mobilních služeb

Společnost T-Mobile Czech Republic a.s. (dále také jen „T-Mobile“) vítá možnost uplatnit své připomínky a komentáře k návrhu předběžné analýzy velkoobchodního trhu mobilních služeb (dále také jen „Návrh“).

Aktualizace testu tří kritérií a absence faktorů destabilizujících trh

Společnost T-Mobile navrhuje aktualizovat test tří kritérií, protože na trhu došlo k zásadním změnám. Jednou z nich je nastavení podmínek aukce v pásmu 700 MHz a 3400-3600 MHz. Tato změna má za následek, že neexistují strukturální překážky vstupu na trh a kritérium č. 1 – existence značných, a nikoliv dočasných strukturálních, právních nebo regulačních překážek vstupu tedy není splněno.

Společnost T-Mobile je toho názoru, že strukturální překážky byly odstraněny, a to zveřejněnou [RÁMCOVOU POZICÍ](#) Českého telekomunikačního úřadu (dále jen „Úřad“) k připomínce k aktualizovanému návrhu základních principů výběrového řízení na udělení práv k využívání rádiových kmitočtů v pásmech 700 MHz a 3400-3600 MHz. Vyčleněním specifického přidělu kmitočtů pouze pro nově vstupujícího v pásmu 700 MHz a rovněž uložení povinnosti stávajícím síťovým operátorům poskytnout národní roaming ve svých 2G, 3G a 4G sítích došlo k odstranění překážky pro vstup plnohodnotného síťového operátora na maloobchodní i velkoobchodní trh mobilních služeb.

Další změnou, která má vliv na hodnocení kritéria č 1 je navržená novela zákona č. 127/2005 Sb. (zákon o elektronických komunikacích), ve které je navržena změna přenositelnosti telefonních čísel spočívající v tzv. „one-stop-shop“. Kdy zákazník navštíví pouze nového (přejímajícího) operátora a stávající (opouštěný) operátor zákazníka již nekontaktuje. Toto opatření výrazně zjednoduší získání zákazníků například nově vstupujícímu operátorovi. Druhou změnou, kterou zavádí tato novela je prakticky zrušení závazků u rezidentních zákazníků, podnikajících fyzických osob a mikropodniků. Novela povoluje ukončení smlouvy před uplynutím doby trvání s doplacením pouze jedné dvacetiny zbývajících měsíčních paušálů a to pouze v případě trvání smlouvy do tří měsíců od uzavření. Zákazníci tedy nebudou drženi závazkem u stávajícího operátora, což je dalším výrazným impulsem pro příchod nového operátora.

Těmito změnami došlo k odstranění vstupních překážek spočívajících ve snížení nákladů na získání nových zákazníků.

Také náklady na budování sítí se po přijetí zákona č. 194/2017 Sb. (Zákon o opatřeních ke snížení nákladů na zavádění vysokorychlostních sítí elektronických komunikací a o změně některých souvisejících zákonů) sníží a výstavba páteří ani přístupové sítě by neměla být tolik finančně náročná. K usnadnění vstupu nového operátora na trh může výrazně přispět i existence „nezávislého“ poskytovatele RAN infrastruktury. Toto lze doložit na příkladu společnosti Nordic Telecom, která na mobilní trh již vstoupila a rychlý rozvoj sítě ji usnadnila nabídka velkoobchodního přístupu k infrastruktuře. Lze předpokládat, že podobnou velkoobchodní nabídku využije i nově vstupující operátor (s pásmem 700 MHz), což mu výrazně zlevní a urychlí vstup na mobilní trh.

Jsou tedy výrazně sníženy i další vstupní překážky spočívajících v nutnosti vybudování potřebné infrastruktury včetně jejího budoucího rozvoje.

S ohledem na výše uvedené je tedy zřejmé, že **strukturální překážky vstupu na trh pro nového síťového operátora** byly odstraněny. A protože **strukturální překážky pro vstup neexistují ani pro MVNO jak v testu tří kritérií uvádí Úřad, lze konstatovat, že kritérium č. 1 není naplněno.**

Kromě toho, že existence, respektive neexistence bariéry vstupu je klíčovým parametrem pro analýzu, jak i Úřad uvádí na řádcích 19-20 Návrhu, tak současně je snížení bariér vstupu na trh významným faktorem destabilizujícím trh.

Úřad sice připouští, že významnou roli může z hlediska úrovně konkurenčního prostředí sehrát aukce na udělení práv k využívání rádiových kmitočtů v pásmu 700 MHz pro budování sítí 5. generace, která proběhne ve druhé polovině roku 2019, a s ní související možný příchod nového síťového operátora na trh, ale uvádí, že vzhledem k plánovanému harmonogramu pro zprovoznění sítí 5. generace, tj. během období 2 let (částečné) až 4 let (úplné) od vydražení rádiových kmitočtů, se však dopady na zákazníky tohoto možného faktoru promítají do období po časovém vymezení analýzy.

Toto tvrzení Úřadu je bohužel z velké části nepřesné. Především není pravda, že pásmo 700 MHz je draženo výlučně pro stavbu sítí 5. generace, ale je možné na nich stavět sítě technologicky neutrálně, tedy i sítě poskytující služby v přímé konkurenci s analyzovanými segmenty. Potenciální čtvrtý operátor tedy nemusí čekat na vývoj technologie a budování sítí 5. generace, ale může začít budovat síť konkurující sítím a službám stávajících operátorů mnohem rychleji a to mimo jiné i s využitím velkoobchodní nabídky přístupu k infrastruktuře, která již v minulosti byla využita pro výstavbu mobilní sítě jiného operátora (např. umístění zařízení společnosti Nordic Telecom v pásmu 3,7 GHz). Současně nastavení ostatních parametrů v rámci této aukce – zejména povinnost národního roamingu, které mají usnadnit vstup čtvrtého operátora, jednak indikuje, že čtvrtý operátor nebude závislý na technologii sítí 5. generace a bude soutěžit se službami v analyzovaných segmentech a jednak posouvá jeho vstup, jako destabilizačního faktoru, časově významně dopředu. Je-li aukce na udělení práv k využívání rádiových kmitočtů v pásmech 700 MHz a 3400-3600 MHz, která umožní budování sítí 4. generace a nabídne národní roaming čtvrtému operátorovi plánována na druhou polovinu roku 2019, lze očekávat destabilizační účinek takového operátora i při konzervativních odhadech již začátkem roku 2021, což spadá jednoznačně do horizontu časového vymezení analýzy (která je na začátku 2Q 2019 teprve ve stádiu neformální pre-konzultace), tj. 3 let.

S ohledem na výše uvedené tudíž žádáme, aby bylo snížení bariér vstupu na trh a potenciální vstup čtvrtého operátora v rámci aukce v pásmech 700 MHz a 3400-3600 MHz a jeho dopad na trh jako destabilizačního faktoru řádně vyhodnoceno jako faktor působící v časovém horizontu analýzy.

Referenční bod

Úřad stanovil referenčním bodem cenu mobilních služeb na maloobchodním trhu, která podle názoru Úřadu v sobě reflektuje i cenu mobilních služeb na velkoobchodním trhu.

Podle názoru společnosti T-Mobile Úřad v Návrhu nevysvětluje, jakým mechanismem slouží stanovený referenční bod (maloobchodní cena mobilních služeb) ke koordinaci operátorů. Tento referenční bod nedává možnost získat informace, za jaké ceny jsou nabízeny mobilní služby na velkoobchodním trhu. Podle tohoto referenčního bodu tedy na velkoobchodním trhu nelze vzájemně koordinovat své jednání bez toho, aby se domnělí účastníci tacitní koluze výslovně dohodli.

Toto tvrzení dokazují i grafy č. 27 a č. 28, ze kterých je zcela zřejmé, že jednotliví síťoví mobilní operátoři mají naprosto odlišnou strategii na velkoobchodním trhu. Společnost O2 se zaměřuje na majetkově propojené

MVNO, naopak společnosti T-Mobile a Vodafone nabízí své služby převážně majetkově nepropojeným MVNO.

Tvrzení Úřadu, že se operátoři koordinují kolem úrovně maloobchodních cen, lze dále zpochybnit výraznou fluktuací a pravděpodobně i rozdílností cen. Protože v grafu č. 28 není v letech 2014 a 2015 zahrnuta společnost O2, lze předpokládat, že nárůst cen za SMS a hlas od roku 2016 je způsoben vyššími cenami společnosti O2, což opět indikuje rozdílnou strategii v chování síťových operátorů k MVNO. Trvale klesající cena velkoobchodních dat (2014-2017 o více než 50% viz graf č. 28), nesvědčí o koordinaci na trhu (cena by měla být spíše stabilní), i s ohledem na skutečnost, že data se stávají nejdůležitějším mobilním produktem z hlediska výnosů.

Z výše uvedených důvodů vyplývá, že **referenční bod** (maloobchodní cena mobilních služeb) **neumožňuje koordinaci operátorů na velkoobchodním trhu.**

Transparentnost

Úřad v kapitole 7.2.1 uvádí, že trh mobilních služeb v České republice je možné považovat za dostatečně transparentní.

S tímto tvrzením společnost T-Mobile zcela nesouhlasí. Úřad nevysvětluje, jak by mohli operátoři sledovat efektivní cenu konkurentů.

Úřad v této kapitole naopak tvrdí, že neveřejné nabídky a v určité míře i rodinné nabídky komplikují schopnost monitorování referenčního bodu. S tímto tvrzením společnost T-Mobile souhlasí. Úřad ale pravděpodobně špatně interpretuje některé údaje. Především jde o údaj, že 31 % aktuálně nabízených mobilních tarifů s daty čerpá slevu (resp. že 33%, 22% a 39% rezidentních zákazníků jednotlivých operátorů má slevu – viz. řádky 474 až 476 Návrhu). Úřad vychází z dat získaných v rámci ověření výše cen v referenční nabídce k mobilní síti LTE. Tato data ale obsahují pouze retenční nabídky jednotlivých operátorů. Nejsou zde zahrnuty akviziční slevy, případně i slevy v rámci rodinných tarifů, nebo u společnosti T-Mobile balíčku služeb Magenta 1. Úřad mohl využít informace získané v rámci žádosti o poskytnutí informací podle § 115 Zákona ze dne 5. ledna 2018 vedené pod značkou ČTÚ-708/2018-611, ve které společnost T-Mobile žádal informaci o podílu neveřejných, individuálně vyjednaných nabídek z celkového počtu datových a hlasových služeb (vyjádřeno počtem SIM) pro rezidentní (nefiremní) koncové zákazníky společnosti T-Mobile ke konci roku 2017 v členění na balíčky mobilních služeb (hlas, SMS, data) a samostatně poskytované mobilní datové služby (mobilní internet). Zároveň pro každou skupinu žádal Úřad průměrnou výši slevy v % oproti standardní ceníkové ceně. Společnost T-Mobile na tuto žádost odpověděla dne 12. 1. 2018. *Obchodní tajemství začátek:*

Obchodní tajemství konec Z výše uvedeného je tedy patrné, že **neveřejné slevy využívá mnohem více rezidentních zákazníků než tvrdí Úřad a nelze tedy dospět k závěru, že trh je dostatečně transparentní.**

O tom svědčí i velká variabilita poskytovaných slev (Úřad uvádí rozmezí mezi 21 – 79%), která nenahrává skutečnosti, že by operátoři mohli zjistit, jaké průměrné ceny nastavuje konkurence. Ani tzv. „Mystery shopping“ neumožňuje operátorům zjistit, jaký poměr jednotlivých slevových nabídek existuje, tedy kolik zákazníků dostává jakou slevu a za jakých podmínek. Úřad dále odkazuje na povědomí operátorů o počtu přenesených telefonních čísel, ze kterého je sice zřejmé a pro bezproblémové propojení hovorů dokonce

nezbytné vědět kolik zákazníků a ke kterému operátorovi odešlo. Nicméně zde nejsou informace o jednotlivých nabídkách operátorů pro zákazníky, proto ani tuto skutečnost nelze považovat za napomáhající k transparentnosti trhu.

Společnost T-Mobile, na základě výše uvedených skutečností konstatuje, že **trh mobilních služeb v České republice není transparentní.**

Symetrické postavení

Úřad v předběžném závěru ke kapitole 7.1 konstatuje, že postavení jednotlivých soutěžitelů měřené tržními podíly na vymezeném trhu je dostatečně symetrické. Vychází především z grafů č. 20 a č. 34, které interpretuje tak, že na trhu nejsou patrné významné změny v čase. Nicméně Úřad nevysvětluje, proč přes velké rozdíly v tržních podílech považuje postavení všech operátorů za symetrické.

Společnost T-Mobile s tímto závěrem nesouhlasí. Vrátime-li se ke grafu č. 20, tak je z něho zcela zřejmé, že tržní podíly nejsou symetrické. Například rozdíl mezi společnostmi Vodafone (23,6 %) a T-Mobile (39,5 %) v roce 2014 je téměř dvojnásobný, a ani rozdíl v roce 2017 (26,6 %, resp. 39,2 %) nemůžeme hodnotit jako podobný. Stejně závěry lze demonstrovat i z grafu č. 34. Nelze tedy hovořit o symetrickém postavení těchto dvou soutěžitelů.

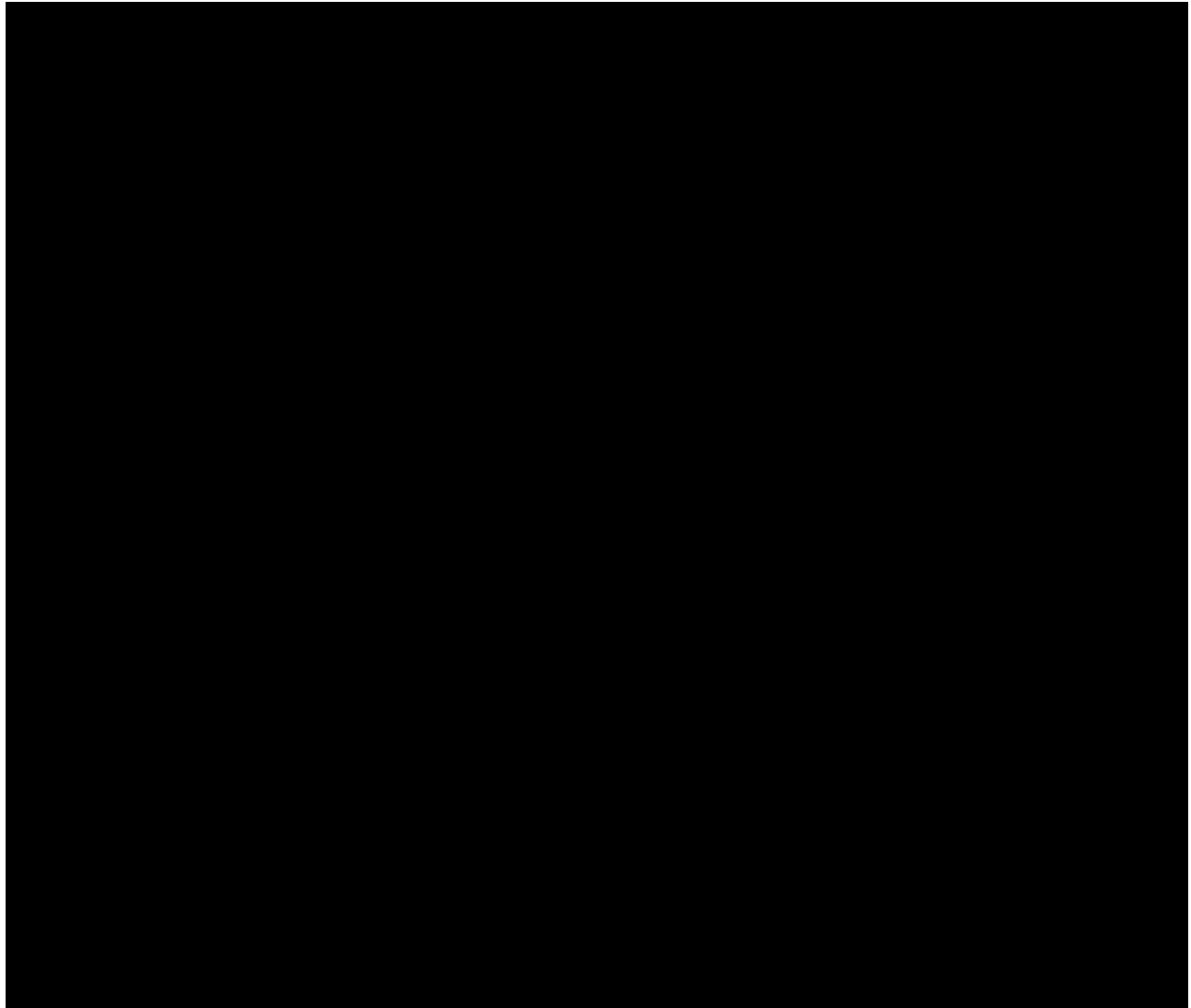
Pokud se zaměříme na podíly na segmentu trhu A (mobilní tarif s daty) a segmentu B (mobilní internet) tedy grafy č. 12 a č. 13 lze identifikovat podstatné výkyvy. Vezmeme-li v úvahu například společnost O2, tak na segmentu A klesla od roku 2011 z podílu 49,3 % na 28,8 procentní podíl na trhu. Na segmentu B pak společnost O2 poklesla z podílu 67,9 % v roce 2011 na 32,3 procentní podíl v roce 2014, aby následně navýšila svůj podíl na 43,1 % v roce 2017. Tyto obrovské výkyvy v tržních podílech svědčí o značné konkurenci na obou tržních segmentech, nikoli o tacitní koluzi. Rozhodně však **nelze tvrdit, že jde o symetrické postavení jednotlivých operátorů.**

I kdybychom považovali tržní podíly za stabilní, jak tvrdí Úřad, což na základě údajů z grafů č. 12 a č. 13 neplatí, není vůbec zřejmé, jak by se tím dalo prokázat symetrické postavení jednotlivých operátorů. Úřad navíc pro potřebu analýzy společné dominance účelově opouští vymezení segmentů na maloobchodním trhu a poukazuje na relativně stabilní podíly na agregovaném trhu všech SIM karet včetně SIM karet, na kterých nejsou použity datové služby (jsou tedy mimo vymezené segmenty A a B).

Že tržní podíly nejsou symetrické, je možné dále potvrdit statistikou regionálních tržních podílů, kterou společnost T-Mobile použila již v rámci připomínek k testu tří kritérií a nyní ji dále rozšiřuje o novější data.

Tržní podíly operátorů u rezidentních zákazníků v rámci jednotlivých krajů ČR jsou podle výsledků výzkumu společnosti TNS-AISA (nyní již [Kantar CZ](#)) za roky 2011, 2013 a 2015, a dále za roky 2016 a 2017 podle výsledků Mapovací studie agentury [G82](#) následující:

Obchodní tajemství začátek:

Obchodní tajemství konec

Z uvedených tabulek je patrné, že tržní podíly operátorů se vyvíjí dynamicky nejen na národní úrovni, jak konstatoval sám Úřad, ale i na úrovni jednotlivých krajů ČR. I tyto více granulární údaje potvrzují významné přesuny tržních podílů (a zákazníků) mezi operátory ve sledovaném období. Podle společnosti T-Mobile jsou tyto změny v tržních podílech projevem nejen účinné konkurence na trhu ale především důkazem, že postavení mobilních operátorů není symetrické.

Z výše uvedených údajů je tedy zřejmé, že **mobilní operátoři nemají** na zkoumaném trhu **symetrické postavení**.

Ing. Libor Šeda
Senior specialista regulace
T-Mobile Czech Republic a.s.